

Mažmeninės prekybos įmonių darbo laiko reguliavimo poveikio vertinimo studija: tyrimo rezultatai

2018 m. rugsėjo 17 d.

Turinys

- ⦿ Teisinis reguliavimas ir kitų šalių praktika
- ⦿ Kitų šalių poveikio tyrimai
- ⦿ Kiekybinis poveikio vertinimas: poveikis apyvartai, darbuotojų skaičiui, valstybės finansams
- ⦿ Kiekybiškai neįvertinti antriniai efektai
- ⦿ Poveikis vartotojų ir darbuotojų gerovei

Reguliavimo kaitos kryptis - liberalizavimas

Tarptautinis teisinis pagrindas

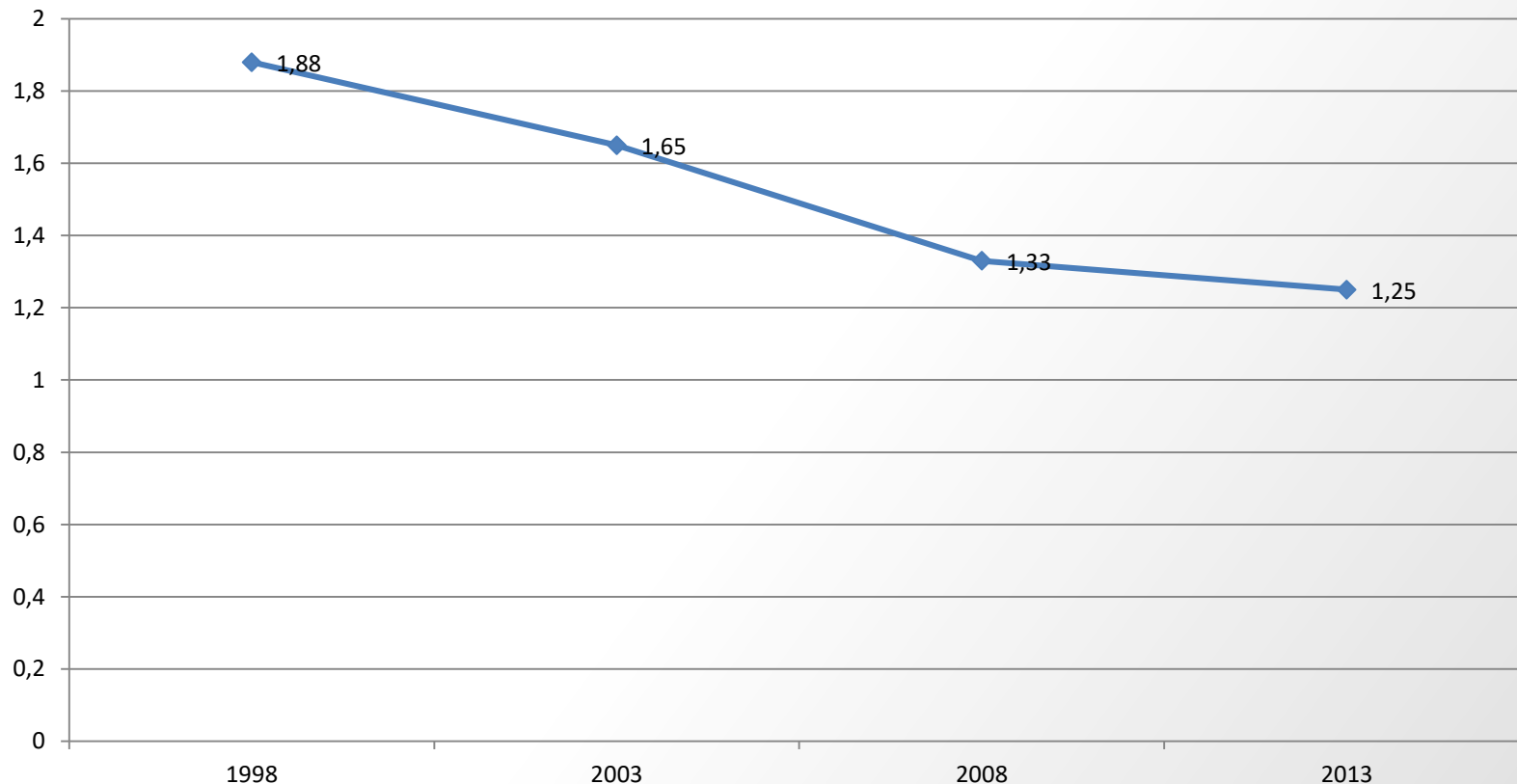
- **Mažmeninės prekybos darbo laiko** reguliavimas patenka į nacionalinių valstybių kompetenciją;
- Tačiau Europos Komisija skatina valstybes nares mažinti šiuos apribojimus: 2018 m. Europos Komisijos komunikate* rekomenduojama peržiūrėti parduotuvių darbo laiko ribojimus, nes jie reikšmingai įtakoja parduotuvių prieinamumą vartotojams bei blogina „tradicinių“ parduotuvių konkurencinę padėtį, lyginant su el.prekyba.
- **Darbuotojų darbo laiką** nustatančiuose ES teisės aktuose** ribojimų, susijusių su darbu sekmadieniais, taip pat nėra numatyta (iki 1996 m. sekmadienis buvo įvardinta kaip patenkantis į minimalaus poilsio laikotarpį).

*Europos Komisijos komunikatas „Europos mažmeninės prekybos sektoriaus tinkamas XXI amžiui“. 2018 m. balandžio 18 d. < https://ec.europa.eu/growth/single-market/services/retail_en >

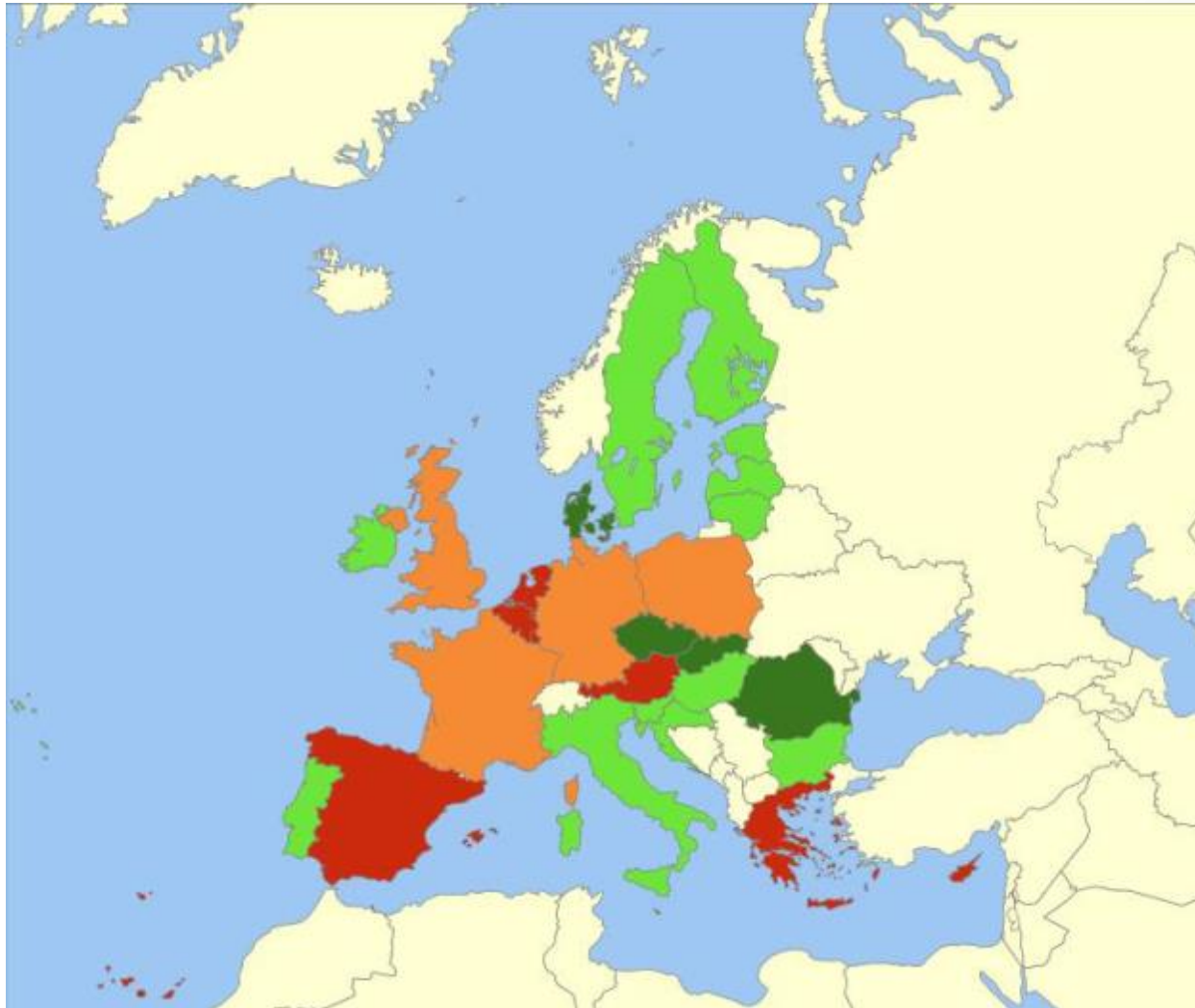
**2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų.

Tendencijos OECD šalyse

Parduotuvių darbo laiko reguliavimo rodiklio vidurkio šalyse kaita 1998-2013 m.

Darbo laiko reguliavimas ES šalyse

Darbo laiko reguliavimo pokyčiai

⦿ Apribojimus liberalizavusios ES šalys:

- Danija (2012 m.)
- Suomija (2016 m.)
- Prancūzija, (2015 m.)
- Graikija (2013 m.)
- Italija (2011 m.)
- Nyderlandai (2013 m.)
- Portugalija (2015 m.)
- Ispanija (2012, 2014 m.)

⦿ Apribojimus sugriežtinusios ES šalys:

- Vengrija (2015 m.)
- Čekija (2016 m.)
- Lenkija (2018 m.)

Vengrija: ribojimų apimtis

- ⦿ Darbo laiko apribojimai - nuo 2015 m. kovo 15 d.
- ⦿ Ribojamas „laikas“ - visi sekmadieniai, išskyrus:
 - keturis sekmadienius prieš Kalėdas
 - dar vieną papildomą laisvai pasirinktą sekmadienį.
- ⦿ Ribojamas „plotas“ - mažmeninė prekyba, išskyrus:
 - vaistines ir parduotuves, veikiančias sveikatos priežiūros įstaigose,
 - parduotuves oro uostuose, traukinių ir autobusų stotyse, kalinimo įstaigose,
 - degalines,
 - viešas prekyvietes, ūkininkų prekyvietes ir muges,
 - prekybą tiesiogiai skirtą turizmui bei kultūrinėms veikloms ir spa.
 - mažas iki 200 kv. m ploto parduotuves, kurių savininkai patys jose dirba.
 - Be to, sekmadieniais buvo *draudžiama tik prekyba*, o kita su prekyba susijusi veikla, pvz., sandėliavimas, saugojimas, ar prekybos centrų administravimas, buvo galima.

Vengrija: ribojimų motyvai ir pasekmės

- ⊙ Ribojimo motyvai:
 - Poilsis darbuotojams
 - Smulkių vietinių prekybininkų sąlygų rinkoje gerinimas.
- ⊙ Sprendimui nepritarė:
 - Daugelis suinteresuotų pusių - verslininkų, prekybos, darbdavių asociacijos
 - Darbuotojų atstovai, nes baiminosi, kad gali sumažėti atlyginimai
 - Visuomenė - 68 proc. nepritarė draudimui.
- ⊙ Pokyčiai, įsigaliojus draudimui:
 - Vidutinė apyvarta šiek tiek išaugo, bet nebuvo įvertintas sezoniškumas ir kt. veiksmų įtaka!!!. Pokyčiai skirtingo dydžio parduotuvėse nėra žinomi;
 - Didieji prekybos tinklai pailgino prekybos (o taip pat ir darbo) valandas kitomis savaitės dienomis;
 - Sumažėjo darbuotojams mokami priedai;
 - Reikšmingai sumažėjo pirkėjų srautai didžiuosiuose prekybos centruose (*shopping malls*). Pasekmės:
 - Apie pusę visų prekybos centrų (kuriuose nėra kino teatrų) priėmė sprendimą sekmadieniais iš viso nedirbti;
 - Restoranų ir kavinių atstovų teigimu, jų pajamos sumažėjo apie 20-25 proc.,
 - Kai kurie prekybos centrai pakėlė nuomos kainas tiems, kurie dirba sekmadieniais

Vengrija: dabartinė situacija

- ⦿ 2016 m. balandį pradėtos referendumo inicijavimo procedūros;
- ⦿ 2016 m. balandžio 12 d. draudimas atšauktas.

Čekija: ribojimų apimtis

- ⊙ Darbo laiko apribojimai - nuo 2016 m. spalio 1 d.
- ⊙ Ribojamas „laikas“:
 - Septynios valstybinių švenčių dienos
 - Kalėdų išvakarės - nuo 12 val.
- ⊙ Ribojamas „plotas“ - mažmeninė prekyba, išskyrus:
 - mažesnes nei 200 kv.m. ploto parduotuves,
 - degalines,
 - vaistines, parduotuves sveikatos priežiūros įstaigose,
 - parduotuves oro uostuose, traukinių ir autobusų stotyse,
 - prekybą kritiškų situacijų, krizių bei karo laikotarpiams.

Čekija: dabartinė situacija

- 2016 gruodžio 23 d. pateiktas kreipimasis į Konstitucinį teismą;
- Iniciatoriai - Čekijos prekybos rūmai (HK ČR) ir Čekijos prekybos ir turizmo konfederacija (SOČR ČR);
- Kreipimosi pagrindimas: naujasis įstatymas prieštarauja bent keturioms konstitucijoje garantuotoms teisėms iš kurių dvi yra pagrindinės žmogaus teisės ir dvi ekonominės ir socialinės teisės. Įstatymu pažeidžiamas asmenų lygybės principas, teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą bei teisė į laisvą verslą ir teisė gauti lėšų savo gyvenimo poreikiams;
- Konstitucinis teismas išvadų dar nėra pateikęs.

Lenkija: ribojimų apimtis

- ⦿ Darbo laiko apribojimai - nuo 2018 m. kovo
- ⦿ Ribojamas „laikas“:
 - iki 2019 m. pereinamasis laikotarpis - parduvotuvės dirba pirmąjį ir paskutinį mėnesio sekmadienį;
 - nuo 2019 m.- parduvotuvės dirbs paskutinį mėnesio sekmadienį;
 - nuo 2020 m. - pilnas draudimas.
- ⦿ Ribojamas „plotas“ - mažmeninė prekyba, išskyrus:
 - Internetines parduvotuves, prekybos automatus,
 - Degalines
 - Parduvotuves, kurios neturi samdomų darbuotojų, t.y. kuriose dirba patys savininkai.
 - vaistines, floristus, spaudą,
 - patalpas, kuriose vyksta kultūrinė, sportinė ar šviečiamoji veikla (pvz., stadionai, mokyklos, teatrai),
 - viešbučiuose esančios parduvotuvės, viešojo transporto stotys

Lenkija: ribojimų pasekmės

- ⊙ Prekybos centrai prisitaikė keisdami darbuotojų darbo laiką:
 - penktadieniais ir šeštadieniais - pailgino prekybos darbo laiką
 - įvedė naują pamainą pirmadienio naktį, kurios metu paruošiamos patalpos ir pasirengiama naujai savaitei.
- ⊙ Pakeitė mažmeninės rinkos struktūrą, gerinant degalinių poziciją rinkoje:
 - Išaugo degalinių apyvarta (ne degalų pardavimai);
 - Degalinės išplėtė prekių asortimentą - jose parduodami šviežia mėsa ir mėsos produktai, buitinė elektronika, kosmetika, farmacijos produktai, o taip pat avalynė ir papuošalai.

Kitų šalių darbo laiko reguliavimo poveikio tyrimai

Poveikio vertinimo tyrimai

- ⊙ Vertinimai atskirų šalių lygiu („atvejo studijos“):
 - Daugeliu atveju analizuojamas liberalizavimo poveikis;
 - Metodai: statistinių rodiklių lyginimas „prieš ir po“ reformų, modeliavimas, prekybininkų, vartotojų ir darbuotojų apklausos apie tai, kaip jie reaguotų ir reguliavimo pokyčius;
- ⊙ Sistemine 30 Europos šalių studija:
 - Analizuojamas liberalizavimo poveikis (vartojimui, darbuotojų skaičiui, kainoms, įmonių skaičiui);
 - Metodas - kontrafaktinis poveikio vertinimas („*difference - in-difference*“): lyginami tiriamosios ir kontrolinės grupės rezultatai;
 - Kontrolinė grupė - 23 valstybės, kuriose 1999-2013 m. laikotarpiu reguliavimas nesikeitė;
 - Tiriamoji grupė - 7 valstybės, kuriose reguliavimas buvo keičiamas.

Tyrimų rezultatai: Vokietija

Šalis, šaltinis	Poveikis darbuotojų skaičiui	Poveikis apyvartai	Poveikis kainoms	Kiti efektai
Vokietija, Bossler ir Oberfichtner (2014)	Išaugo 3-4% (nepilnos darbo dienos)			
Vokietija, Reddy (2012)		Nenustatytas	Sumažėjo	
Vokietija, Senftleben-König (2014)		Nenustatytas	Nenustatytas	
Vokietija, Ifo Institute (1995)	Darbo vietų skaičius nedaug išaugo (1,3%, 31-32 tūkst.), didžioji jų dalis - ne pilnos darbo dienos	Išauga 2-3 proc. 3 metų laikotarpiu		Didelės parduotuvės patiria naudą (5-7 proc. apyvartos augimas); mažose apyvarta sumažėja (1-2 proc.).

Tyrimų rezultatai: Nyderlandai, Švedija, Suomija

Šalis, šaltinis	Poveikis darbuotojų skaičiui	Poveikis apyvartai	Poveikis kainoms	Kiti efektai
Nyderlandai, 1995 m. studija, Centraal Planbureau (1995)	Papildomai sukurta 15000 darbo vietų/ 2,5% visų darbo vietų mažmeninėje prekyboje	Nedidelis		Pelnui įtakos neturi Naudingas didelėms parduotuvėms, nes padidins masto galimybių išnaudojimą; 34 proc. vartotojų apsiperka nauju laiku
Nyderlandai, Ministerie van Economische Zaken (2016) Evaluatie Winkeltijdenwet		Tose savivaldybėse, kurios liberalizavo, išaugo 2/3; tose, kur neliberalizavo - 30% nukrito		
Švedija, 1991 m. studija, Civildepartement, Sweden (1991)	Išauga 1,5%	Išauga 5%	Mažėja 0,6%	Vartotojai skiria daugiau laiko apsipirkimui; Produktyvumas auga; Pelnas auga 3,6%; Poveikis rinkos struktūrai: hypermarketų rinkos dalis išauga; mažų supermarketų - krenta; mažų parduotuvių ir degalinių - išauga.
Suomija, apklausa Finnish Commerce Federation (2016)	46 proc. mažmeninių prekybininkų padidino darbuotojų skaičių			80 proc. kasdieninių prekių parduotuvių jaučia, kad padidėjo konkurencija. Didesnę naudą jaučia didelės parduotuvės

Tyrimų rezultatai: Graikija, Prancūzija, Ispanija

Šalis, šaltinis	Poveikis darbuotojų skaičiui	Poveikis apyvartai	Poveikis kainoms	Kiti efektai
Graikija (Prodromidis, Petralias, Petros (2012))		Išaugo		
Prancūzija, tyrimas atliktas Capgemini Consulting (2013)	5100 naujų darbo vietų	Išauga 1,2 mlrd. Eur (namų ūkio prekių, baldų, sporto ir sodo įrankių)		
Prancūzija, OECD (2015)				BVP augimas - 0,08 proc. 5 metų laikotarpiu ir 0,13 proc. - 10 m. laikotarpiu
Ispanija, Remiantis Ispanijos institucijų atsakymais 5 EK klausimyną	Nustatyta didėjimo tendencija	Nustatyta didėjimo tendencija		

Tyrimų rezultatai: JAV, Kanada

Šalis, šaltinis	Poveikis darbuotojų skaičiui	Poveikis apyvartai	Poveikis kainoms	Kiti efektai
JAV, Goos (2004)	Padidėjo 4,4 - 4,6%	Išaugo 3,9-10,7 %		Išaugo parduotuvių skaičius 1-2%.
Kanada, Skuterud (2005)	Išaugo 5- 12%			
Kanada Kvebekas, from Lanoie, et al., (1994); Tanguay, et al., (1995)			Liberalizavus sumažėjo taikomos nuolaidos; Išaugo kainos didelėse parduotuvėse ir sumažėjo mažose	

Tyrimų rezultatai: 30 Europos šalių

Šalis, šaltinis	Poveikis darbuotojų skaičiui	Poveikis apyvartai	Poveikis kainoms	Kiti efektai
Kontrafaktinis 30 Europos šalių poveikio vertinimas	Išaugo iki 9%; suteikiamos galimybės dirbti tiems, kurie nori dirbti „netradicinius laiku“ (studentai, darbuotojai dirbantys pusę darbo dienos, tėvai prižiūrintys vaikus)	Išaugo iki 12,5%	Nenustatytas	Išaugo įmonių mažmeninėje prekyboje skaičius 1%.

Tyrimų rezultatų apibendrinimas

- Liberalizavimas padidina darbuotojų mažmeninėje prekyboje skaičių ir sukuria papildomas galimybes dirbti nepilną darbo dieną, pvz., jaunimui, vaikus prižiūrinčioms moterims;
- Daugelis tyrimų rodo, kad liberalizavimas turi teigiamą poveikį apyvartai, bet neatsako į klausimą, ar ji išauga vartojimo kituose sektoriuose mažėjimo sąskaita;
- Poveikis kainoms nevienareikšmiškas - daugeliu atveju, nenustatytas;
- Darbo laiko liberalizavimo naudą stipriau pajunta didelės parduotuvės (dėl masto galimybių išnaudojimo);
- Darbo laiko liberalizavimas keičia vartotojų įpročius - reikšminga vartotojų dalis apsipirkinėja nauju, jiems patogesniu laiku ir apsipirkimui skiria daugiau laiko.

Kiekybinis poveikio vertinimas

Vertinami scenarijai

Ribojamos visos mažmeninės prekybos veiklos (su išimtimis)

1V Ribojimai taikomi visais sekmadieniais ir visomis švenčių dienomis

2V Ribojimai taikomi paskutinį mėnesio sekmadienį ir visomis švenčių dienomis

3V Ribojimai taikomi visomis švenčių dienomis

4V Ribojimai taikomi tik pirmą Kalėdų ir Velykų dieną

Modelio parametrai

Parametras	Reikšmė
Vidutinis sekmadienių skaičius per metus	52,18
Švenčių dienų skaičius per metus	15
Švenčių, nesutampančių su sekmadieniais, vidutinis skaičius per metus	10,29
Vidutinis sekmadienių skaičius per metus neįskaitant švenčių (sekmadieniai, bet ne šventės)	47,47
Bendras švenčių ir sekmadienių skaičius	62,47
Vidutinis paskutinių sekmadienių skaičius nesutampantis su šventėmis	9,9
Vidutinis paskutinių sekmadienių skaičius sutampantis su šventėmis	2,1
Penkių mažmeninės prekybos tinklų dalis bendroje mažmeninės prekybos apyvartoje 2016 m., proc.	74,70%

Pagrindinės modelio prielaidos apie apyvartos persiskirstymą įvedus ribojimus

Apyvarta (ne)persiskirstys į	Persiskirstymo, draudžiant visą mažmeninę prekybą, dalis proc.
Kitas dienas	48%
Degalines	9,5%
Kitas ne mažmeninės prekybos veiklas (restoranai, alternatyvios veiklos ir t. t.)	12,5%
Sumažės vartojimas	30%

- ESTEP nustatyti įverčiai remiantis tarptautine mažmeninės prekybos apribojimų sumažinimo poveikio studija.
 - Genakos G., Danchev S., (2015). Evaluating the Impact of Sunday Trading Deregulation. London School of Economics

Mažmeninės prekybos struktūra 2016 m.

	Apyvarta		Darbuotojų skaičius	
	Mln. Eur	Proc.	Vnt.	Proc.
5 didžiausi prekybos tinklai	3 043	31%	33 145	24%
Nespecializuotos maisto parduotuvės, išskyrus 5 prekybos tinklus	1 030	10%	18 766	14%
Degalinės	1 552	16%	5 926	4%
Kitos mažmeninės prekybos veiklos	4 293	43%	80 184	58%
Visa mažmeninė prekyba	9 919	100%	138 021	100%

Poveikis apyvartai, mln. Eur

	1V	2V	3V	4V
Penkiems didžiausiems prekybos tinklams	-227,5	-102,5	-56,2	-7,5
Nespecializuotoms mažmeninės maisto parduotuvėms	-69,7	-30,4	-16,1	-2,1
Degalinėms	84,8	34,0	20,6	2,8
Kitoms mažmeninės prekybos veikloms	-167,1	-74,8	-40,7	-5,4
Visai mažmeninei prekybai	-379,4	-173,7	-92,3	-12,3
Visai ekonomikai, išskyrus mažmeninę prekybą	111,6	30,4	27,2	3,6
Vartojimo sumažėjimas	-267,8	-143,2	-65,2	-8,7
Skirtingų scenarijų žalos mastas, lyginant su griežčiausiu scenarijumi	100%	53%	24%	3%

Poveikis darbuotojų skaičiui, vnt

	1V	2V	3V	4V
Penkiems didžiausiems prekybos tinklams	-2 478	-1 117	-613	-82
Nespecializuotoms mažmeninės maisto parduotuvėms	-1 269	-553	-293	-39
Degalinėms	1 063	501	258	34
Kitoms mažmeninės prekybos veikloms	-3 098	-1 386	-755	-99
Visai mažmeninei prekybai	-5 781	-2 555	-1 402	-187
Visai ekonomikai, išskyrus mažmeninę prekybą	1 645	448	399	53
Darbuotojų sumažėjimas	-4 136	-2 108	-1 003	-134
Skirtingų scenarijų žalos mastas, lyginant su griežčiausiu scenarijumi	100%	51%	24%	3%

Poveikis valstybės pajamoms, tūkst. Eur

Mokestis	1V	2V	3V	4V
PVM	53 038	21 271	12 908	1 721
Pelno mokestis	1 379	548	332	44
GPM	2 575	1 031	624	83
PSD	2 492	997	604	81
SODRA	8 701	3 483	2 109	281
Iš viso	68 184	27 330	16 579	2 210
Valstybės biudžeto praradimai	0,60%	0,24%	0,15%	0,02%
Sodros biudžeto praradimai	0,25%	0,10%	0,06%	0,01%
PSD praradimai	0,17%	0,07%	0,04%	0,01%

Kiekybiškai neįvertinti antriniai efektai

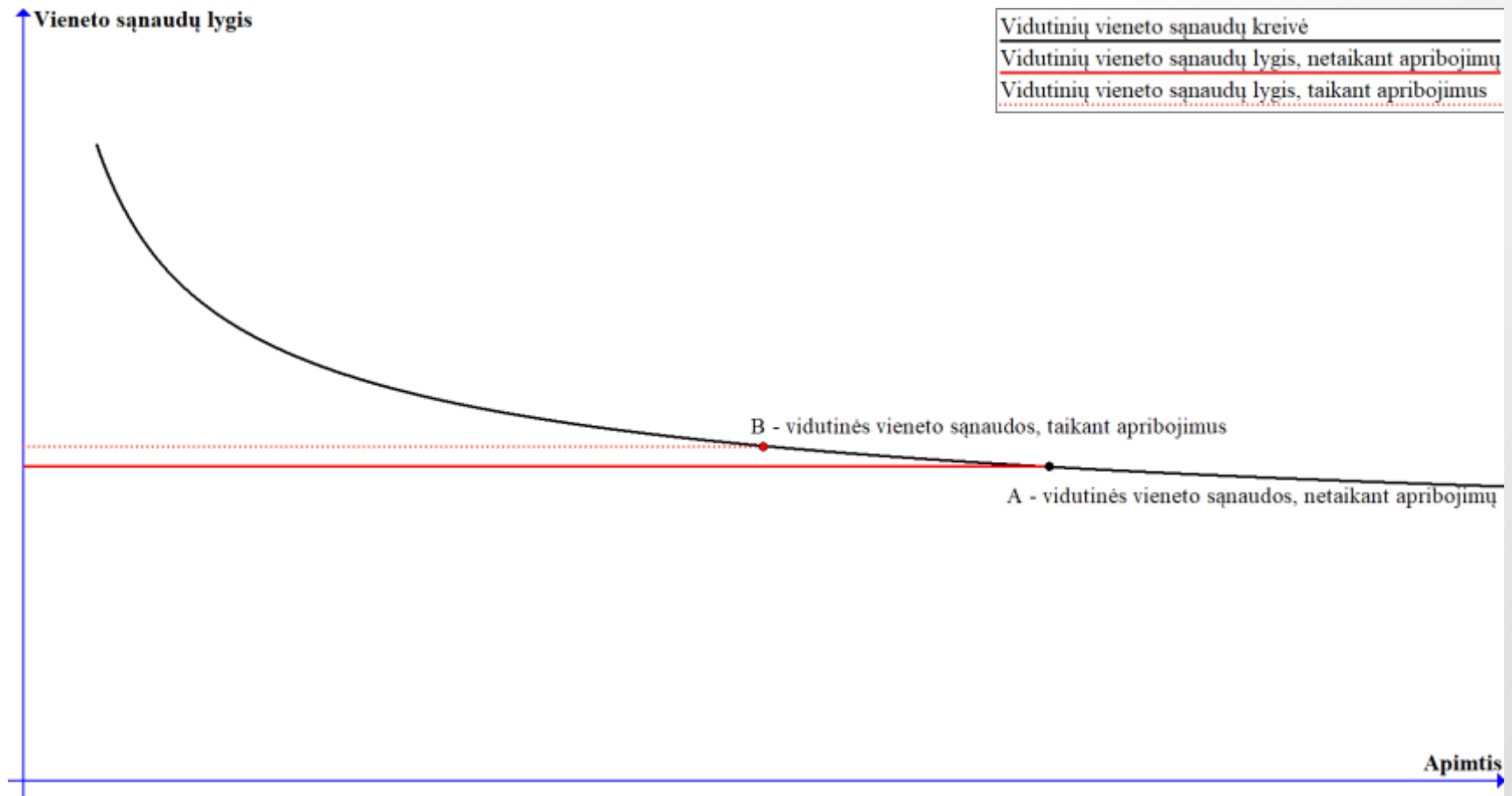
Poveikis smulkiam verslui

- ⦿ Neigiamas poveikis nuomininkams, veikiantiems prekybos centruose;
- ⦿ Tikėtinas pokytis, remiantis kitų šalių patirtimi:
 - Apie pusę visų didžiųjų prekybos centrų sekmadieniais ir švenčių dienomis nedirbs (neturės galimybės veikti ir nuomininkai);
 - Veikiančiuose prekybos centruose sumažės vartotojų srautai ir nuomininkų pajamos, išaugs nuomos kainos.
- ⦿ Efekto mastas Lietuvoje: neigiamas pasekmes pajus daugiau kaip 2000 prekybos ir paslaugų teikimo vietų bei daugiau kaip 6000 jų darbuotojų (vaistinės, kirpyklos, taisyklos, specializuotos parduotuvės ir kt.).

Poveikis kainoms

- ⦿ Vartotojų išlaidos kasdieninėms prekėms įvedus apribojimus padidės, nes sekmadieniais ir švenčių dienomis jie galės apsipirkti tik mažose parduotuvėse arba degalinėse, kuriose kainos yra didesnės.
 - Maisto prekių kainos degalinėse yra apie 20 proc. didesnės nei prekybos tinklų parduotuvėse.
- ⦿ Bet koks mažmeninės prekybos ribojimas iš esmės neprisideda prie konkurencijos didinimo, todėl nėra paskatų kainai mažėti.
- ⦿ Kiekybiniai skaičiavimai rodo, kad įvedus, bet kokio stiprumo ribojimus, apyvarta sumažės, o fiksuoti kaštai nepasikeis, todėl prekės savikaina išaugs, o tai sudarys papildomas paskatas didėti ir galutinei kainai.

Mažmeninės prekybos vidutinių vieneto sąnaudų augimas, taikant apribojimus

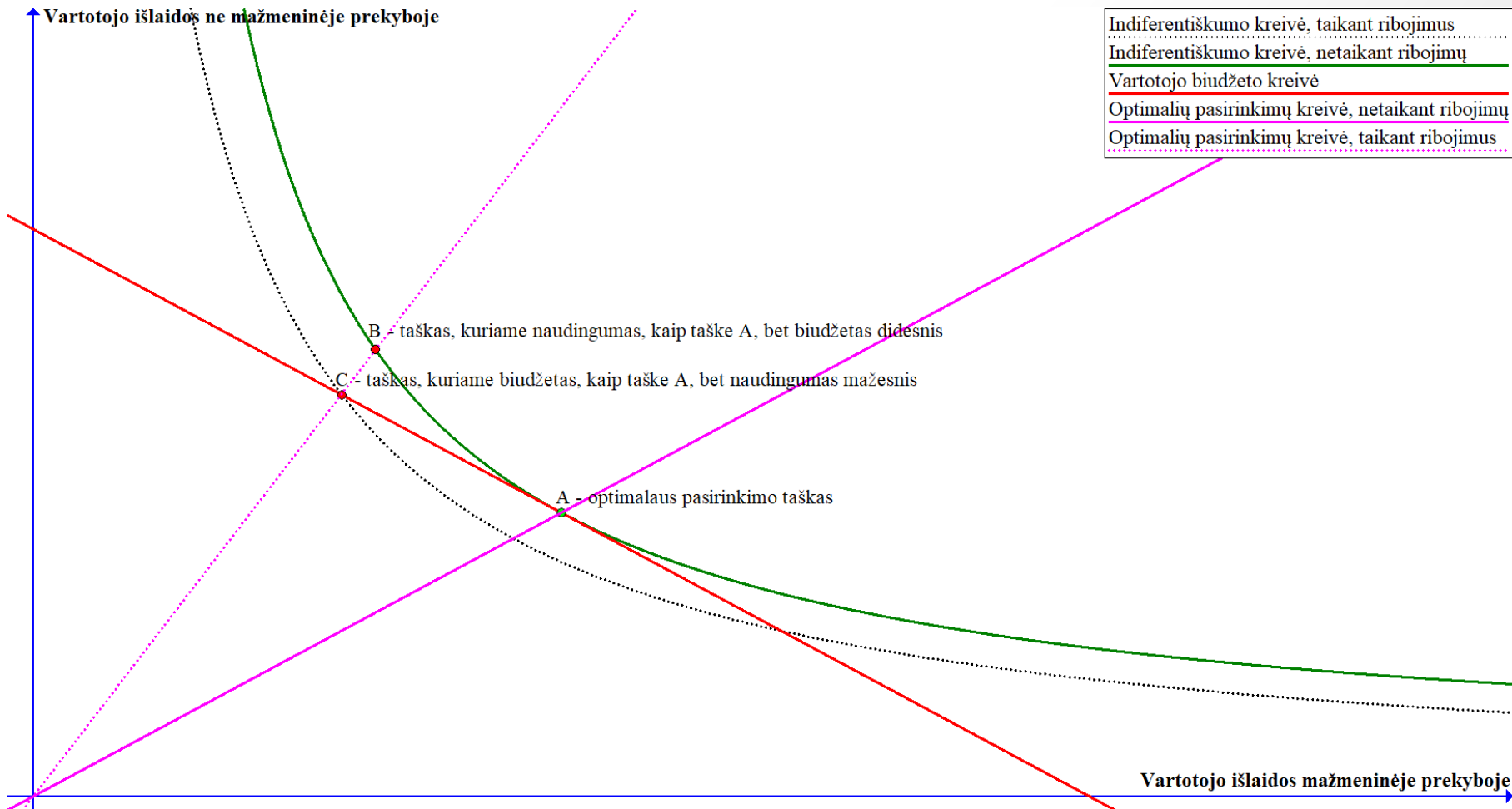

Poveikis trumpo galiojimo prekėms

- ⦿ Prekybos dienų ribojimas turės papildomą neigiamą poveikį trumpo galiojimo prekių (švieža žuvis/mėsa, duona ir t. t.) kokybei, pardavimo apimtims ir kainai.
- ⦿ Dėl ribojimų nukentės:
 - Lietuvos gamintojai, nes dauguma trumpo galiojimo prekių yra vietinės gamybos;
 - Vartotojai, nes pasikeis siūlomų prekių asortimentas, dalį trumpo galiojimo prekių keičiant ilgesnio galiojimo produktais (pvz. šviežią mėsą ir žuvį šaldyta). Tai neigiamai atsilieps visuomenės sveikatai;
 - Vartotojai, nes prieš ribojimo taikymo dienas gali susidaryti prekių trūkumas;
 - Visuomenė, nes parduotuvėms taps sunkiau planuoti trumpo galiojimo produktų tiekimo apimtis ir, tikėtina, išaugs išmetamo maisto kiekiai.

Vartotojų gerovė

Vartotojo naudos sumažėjimas, taikant apribojimus

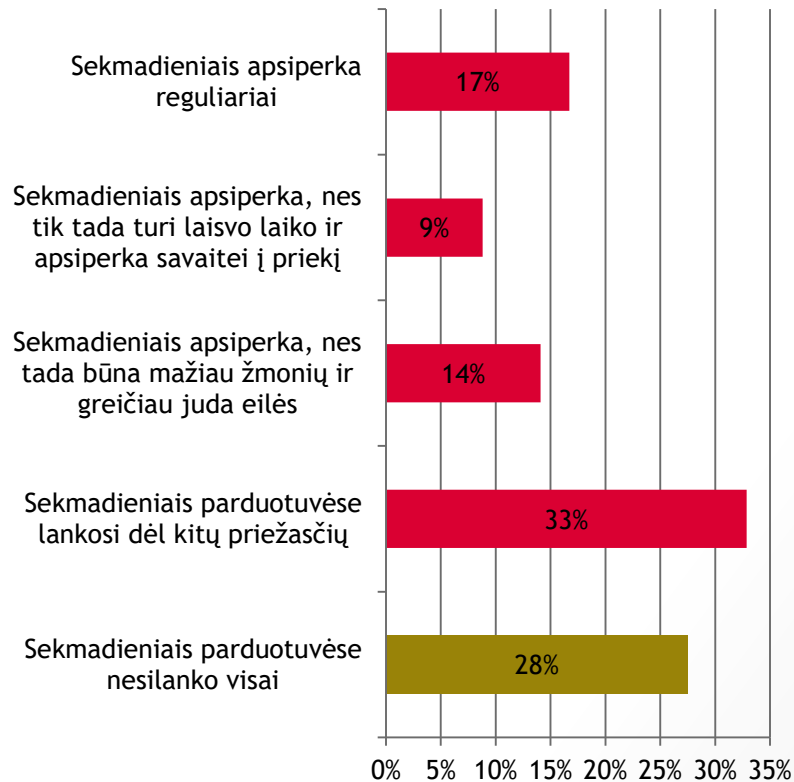
Mažmeninės prekybos paklausos struktūra (*kas, kodėl ir kaip dažnai perka sekmadieniais ir švenčių dienomis?*) ir vartotojų nuomonė dėl ribojimų

Duomenys

- ⊙ 2018 m. birželio 8-17 d. Lietuvos prekybos įmonių asociacijos užsakymu buvo atlikta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa (atlikta „Vilmorus“)
- ⊙ Analizuojamas visų respondentų atsakymų pasiskirstymas bendrai ir pasiskirstymas pagal 4 grupes:
 - Turintys aukštąjį išsilavinimą - kaip „priimančios racionaliausias sprendimus“
 - Iki 29 m. amžiaus - „kaip ateities karta“
 - Gyvenantys Vilniuje - kaip „socialiai pažangiausi“
 - Kurių pajamos vienam šeimos nariui daugiau kaip 601 EUR - kaip „generuojantys daugiausiai apyvartos“

Ar pirkėjai lankosi parduotuvėse sekmadieniais? Dėl kokių priežasčių?

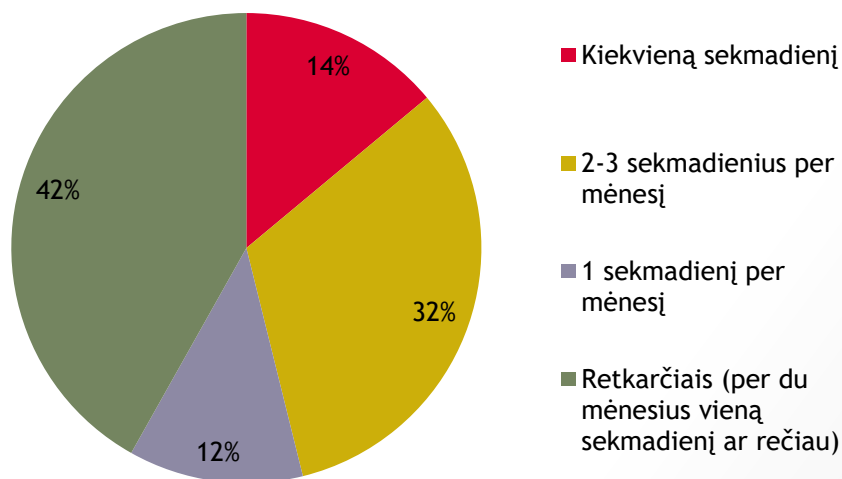
Priežastys, dėl kurių pirkėjai apsipirkinėja sekmadieniais

- Sekmadeniais parduotuvėse lankosi 72 proc. pirkėjų; nesilanko - 28 proc.
- 23 proc. pirkėjų apsipirkimui sekmadienį teikia prioritetą, lyginant su kitomis dienomis.
- 17 proc. pirkėjų sekmadieniais vykdo įprastinį apsipirkimą.

Kaip dažnai pirkėjai lankosi parduotuvėse lankose sekmadieniais?

Visi besilankantys

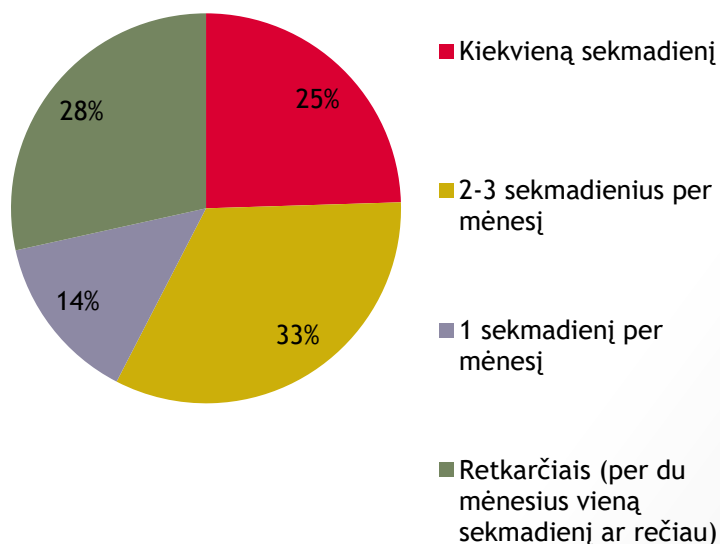

- Dažnai (kiekvieną arba 2-3 kartus per mėnesį) sekmadieniais lankosi mažiau nei pusė (46 proc.) pirkėjų

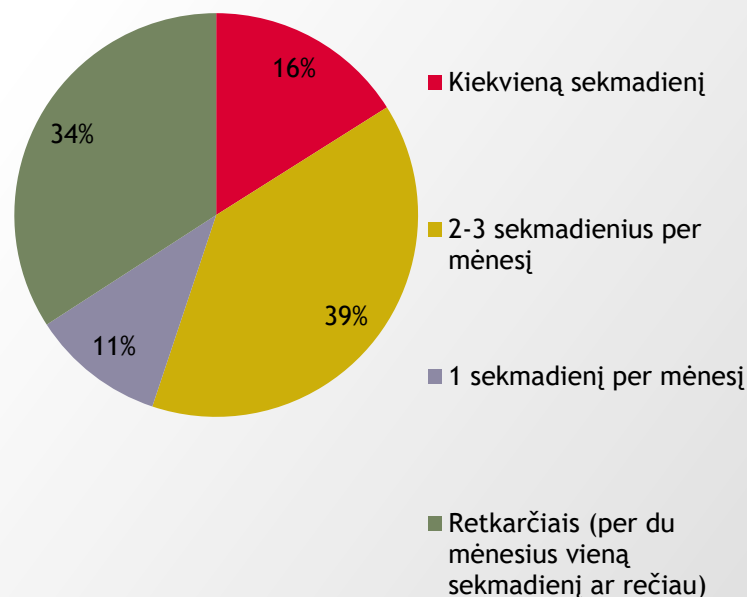
Tačiau....

Kaip dažnai sėkmadieniais lankosi jaunimas ir turintys aukštąjį išsilavinimą?

Pirkėjai iki 29 m. amžiaus

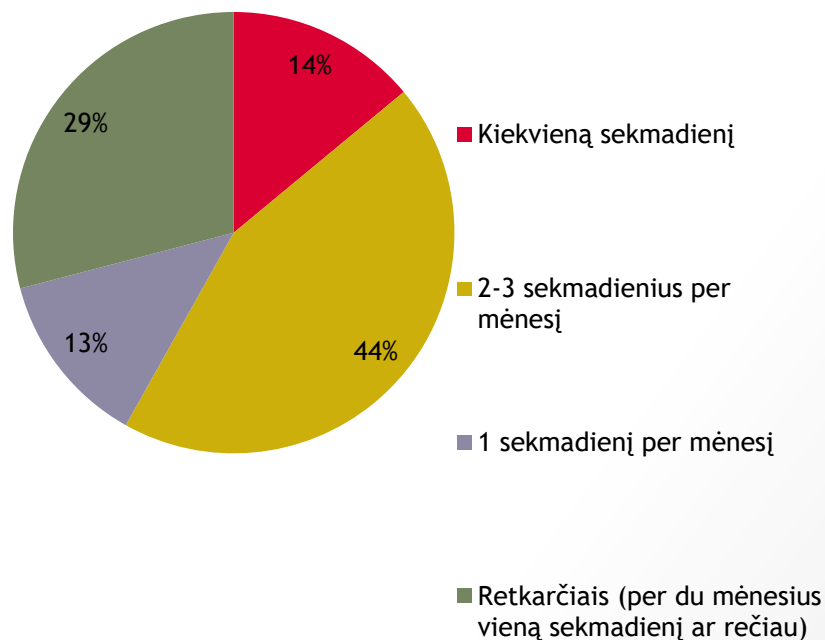

Pirkėjai, turintys aukštąjį išsilavinimą

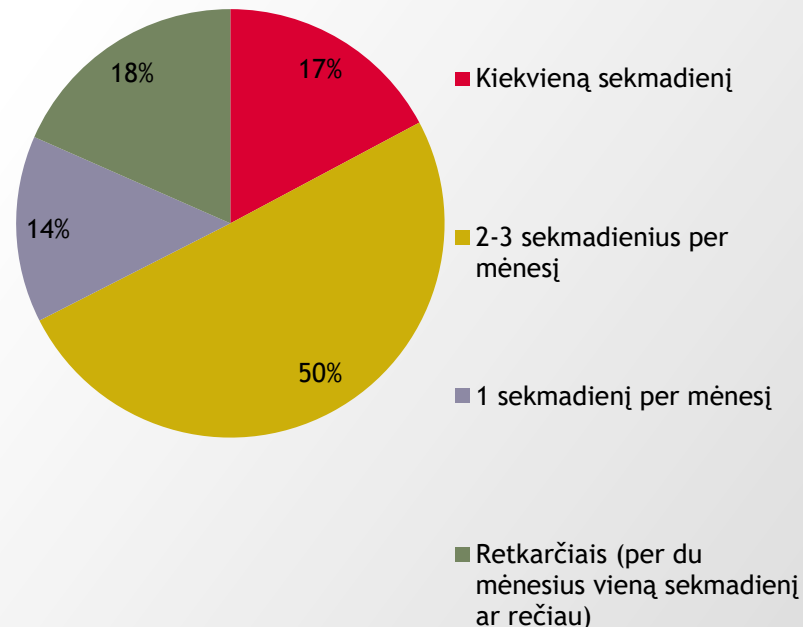

Kaip dažnai sėkmadieniai lankosi didesnes pajamas gaunantys ir Vilniaus gyventojai?

Pirkėjai, kurių pajamos 601€ ir daugiau

Pirkėjai, gyvenantys Vilniuje

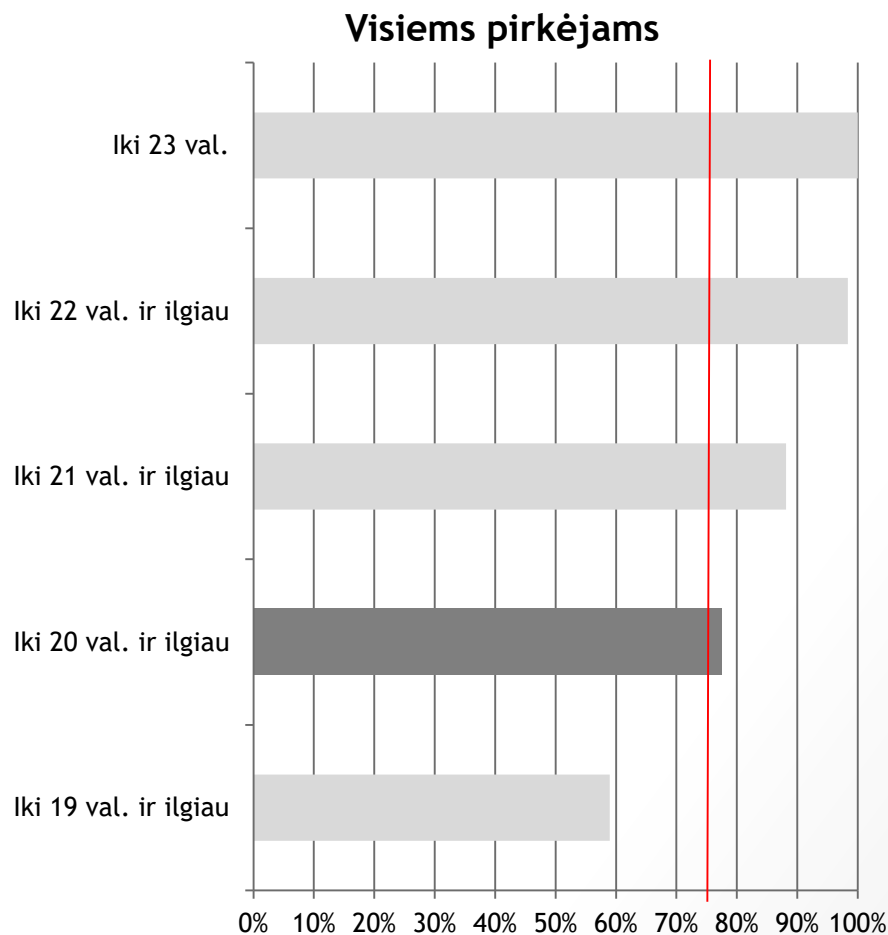

Kokios pirkėjų grupės nesilanko parduotuvėse sekmadieniais?

Ekonomiškai <u>aktyvios</u> visuomenės grupės		Ekonomiškai <u>pasyvios</u> visuomenės grupės	
Pagal užimtumą			
Specialistai	17,5%	Bedarbiai	32,8%
Tarnautojai	18,2%	Namų šeimininkės/ motinystės atostogose	27,3%
Darbininkai	13,9%	Pensininkai	45,1%
Pagal kitus kriterijus			
601 € ir daugiau pajamų	15,5%	Iki 200 € pajamų	34,8%
Gyvenantys Vilniuje	15,9%	Gyvenantys kaime	37,5%

- Sekmadieniais parduotuvėse reikšmingai daugiau nesilanko ekonomiškai pasyvios grupės (bedarbiai, pensininkai).
- Darbo laiko sekmadieniais ribojimas labiausiai apsunkintų ekonomiškai aktyvių gyventojų apsipirkimą, šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimą.

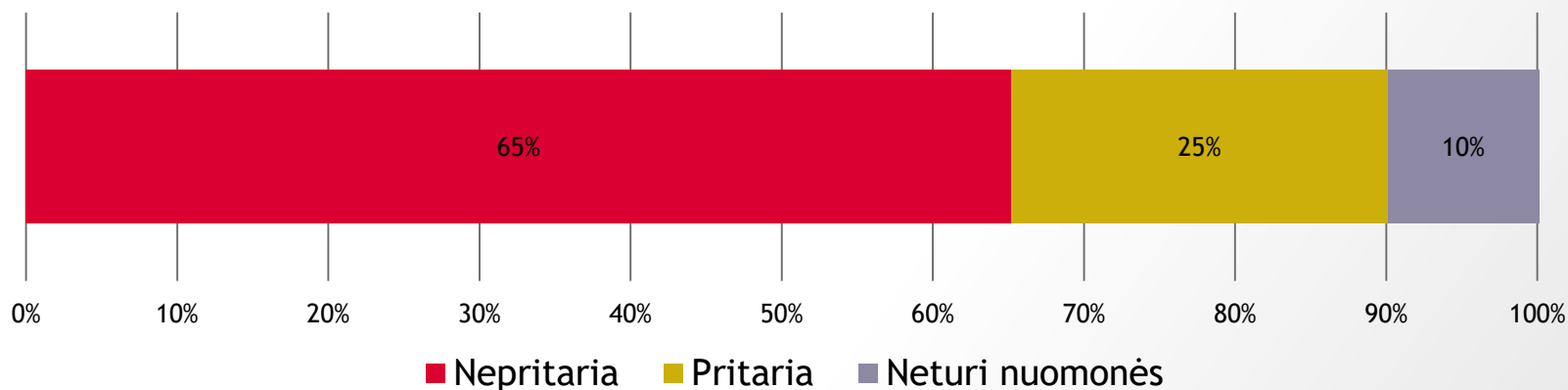
Koks parduotuvių darbo laikas sekmadieniais yra patogiausias?

- Darbas tik iki 19 val. nepatogus daugiau kaip 40 proc. vartotojų
- Kad tenkintų daugumos (bent 75 proc.) pirkėjų poreikius, parduotuvės sekmadieniais turėtų dirbti bent iki 20 val.

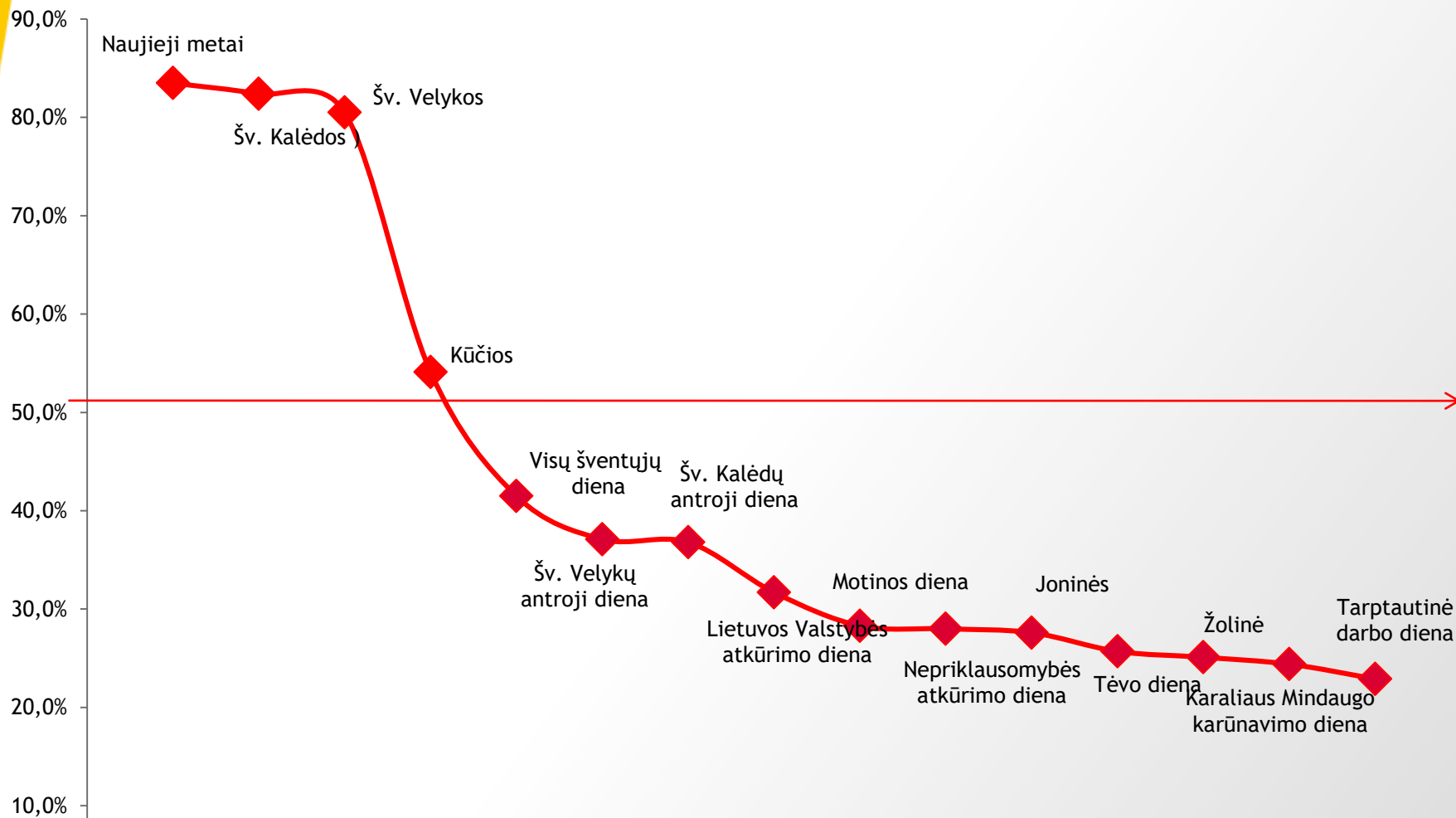
Ar pirkėjai pritaria, kad parduotuvės sekmadieniais ir švenčių dienomis nedirbtų?

Visi pirkėjai

- 25 proc. pirkėjų pritaria, kad SŠD parduotuvės nedirbtų;
- 65 proc. pirkėjų teigia, kad parduotuvės SŠD turėtų dirbti - su apribojimais ar be jų;
- Pirkėjai, kurie dažnai apsiperka SŠD, nepritaria sprendimui, kad parduotuvės SŠD nedirbtų

Kokiomis šventinėmis dienomis, pirkėjų nuomone, parduvotuvės turėtų nedirbti?

Darbuotojų gerovė

Ribojimų motyvai

- ⦿ Pagrindinis argumentas - **darbuotojų gerovė:**

„užtikrinti darbuotojų teisę į poilsį švenčių dienomis ir paskutinį kiekvieno mėnesio sekmadienį bei suteikti galimybę mažmeninės prekybos įmonėse dirbantiems asmenims daugiau laiko skirti šeimai“ (nurodyta projekto aiškinamajame rašte).

- ⦿ Kiti motyvai:

- Pagerės smulkaus verslo sąlygos
- Sumažės prekių kainos
- Kt.

Draudimas gina tik mažmeninės prekybos darbuotojų teisę į poilsį

- Sekmadieniais ir švenčių dienomis tenka dirbti ne tik mažmeninės prekybos įmonių darbuotojams, bet ir įvairias kitas paslaugas teikiančioms, ir kitoms įmonėms.

Lentelė. Nefinansinių įmonių samdomų darbuotojų skaičius, 2016 m.

	Darbuotojų skaičius	Dalis, proc.
Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	925.933	100%
Mažmeninė prekyba, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą	117.386	12,7%
Iš viso kitose aktualiose ekonominės veiklos rūšyse (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla, meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla, kita asmenų aptarnavimo veikla, transportas ir saugojimas)	172.340	18,6%

Pasekmės darbuotojų gerovei

- ⦿ Dalis darbuotojų neteks darbo;
- ⦿ Tikėtina, kad daliai darbuotojų gali tekti dirbti nauju „nepalankiu“ darbo laiku - ilgiau vakarais penktadieniais ar sekmadieniais, naktinę pamainą pirmadieniais
- ⦿ Norintys dirbti „netradiciniu“ laiku, neteks šios galimybės (jaunimas, studentai)
- ⦿ Darbuotojai praras galimybę daugiau užsidirbti dėl šventinėmis dienomis mokamo didesnio darbo užmokesčio.

Ačiū.